

**ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ «УНІВЕРСИТЕТ КОРСАЖ ДАНІІЛА»**

Центр коледжу з хореографії, спеціального та музичного мистецтва

ЗАТВЕРДЖЕНО

Проректор Фахового коледжу

ІСМ Університету Корсаж Данііла

Володимир ІСІНІК

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ХОРОВОЕ ДИРИГУВАННЯ»

Галузь знань – 62 *Культура і мистецтво*

Спеціальність – 623 *Музичне мистецтво*

Освітньо-професійна програма – *«Естрадний спів»*

Освітньо-професійний ступінь – *фаховий спеціальний бакалавр*

Статус дисципліни – *обов'язкова*

Мова викладання, навчання та оцінювання – *українська*

Головний:

КНЕПОВЕ Тарас Васильович – викладач спеціальної освіти з курсографії, психологією та музичного мистецтва спеціальної освітньої установи

Спеціальна методична рада

Фізико-математичний факультет

ДНУ «Університет Королів Даниїла»

Протокол № 1 від 23 серпня 2023 р.

Голова методичної ради

Олег К.П.

Розглянуто та схвалено на засіданні спеціальної комісії з курсографії, психологією та музичного мистецтва.

Протокол № 1 від 23 серпня 2023 р.

Голова спеціальної комісії

Василь ШЕРЕМЕТА

**ЛІСТ СХВАЛЕННЯ ТА ПЕРЕЗАТВЕРДЖЕННЯ
роботи програми навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання спеціальної комісії	Ім'я представника	Голова спеціальної комісії	
			Прийнято	Підпис

ВСТУП

Метою навчальної дисципліни є формування теоретичних знань та практичних умінь з вокально-хорового виконавства, художньо-естетичний розвиток особистості засобами хорового мистецтва.

Предмет навчальної дисципліни: практичний інструментарій для виховання диригентсько-виконавської, сценічної культури, уміння поводитися з мистецьким колективом і в колективі, практикум вокально-хорової роботи.

Завдання дисципліни «Хорове диригування»:

- 1) засвоєння специфіки хорового мистецтва та опанування ключових знань щодо хорового виконавства;
- 2) удосконалення практичних умінь з хорового диригування;
- 3) виховання уміння вирішувати творчі завдання при роботі з хором;
- 4) ознайомлення з творами хорової літератури для розширення кругозору здобувачів та розвитку їх загального музично-естетичного рівня.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач освіти повинен знати:

- 1) будову диригентського апарату, його функції та можливості;
- 2) основні прийоми хорового диригування;
- 3) художньо-виконавські можливості хорових голосів;
- 4) особливості вокально-хорового виконання;
- 5) методи і прийоми диригентської роботи;
- 6) особливості роботи над хоровим твором;
- 7) хоровий репертуар;
- 8) методичну літературу з хорового мистецтва;
- 9) мистецьку термінологію.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач освіти повинен уміти:

- 1) володіти технікою диригування;
- 2) проводити методичний і виконавський аналіз хорових творів;
- 3) застосовувати методіку розучування хорового репертуару;
- 4) аналізувати партитуру і на основі цього створювати художню інтерпретацію хорових творів;
- 5) знаходити шляхи і методи подолання інтонаційно-ритмічних і художньо-виконавських труднощів;
- 6) користуватися спеціальною літературою.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

		Денна форма
Курс		3-4
Семестр		5-8
Кількість кредитів ECTS		4
Аудиторні навчальні заняття, год	лекції	-
	практичні (індивідуальні)	52
Самостійна робота, год		68
Форма підсумкового контролю		Залік - 8 семестр

СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНА СХЕМА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Попередні дисципліни	Наступні дисципліни
Музична грамота і сольфеджіо	Методика роботи з вокальним ансамблем
Фортепіано	

ЗАГАЛЬНІ ТА СПЕЦІАЛЬНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ,
яких набувають студенти внаслідок вивчення навчальної дисципліни
«Хорове диригування» згідно з освітньо-професійною програмою
«Естрадний спів»

Результати навчання	Код та назва компетентності
РН 3. Грати на музичному інструменті / співати артистично, технічно, осмислено відтворюючи художньо-образний зміст музичного твору відповідно до його стильових особливостей.	ЗК 8. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях. СК 2. Здатність демонструвати достатній рівень виконавської майстерності. СК 3. Здатність відтворювати художньо-образний зміст музичного твору у виконавській діяльності. СК 5. Здатність демонструвати професійні навички та уміння в музично-теоретичній / виконавській / педагогічній / організаційно-творчій діяльності.
РН 4. Читати та відтворювати нотний запис тексту музичного твору.	ЗК 8. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях. СК 2. Здатність демонструвати достатній рівень виконавської майстерності. СК 5. Здатність демонструвати професійні навички та уміння в музично-теоретичній / виконавській /

	педагогічній / організаційно-творчій діяльності. СК 6. Здатність передавати знання, застосовувати професійні та педагогічні методи, підходи, технології, знання вікової психології в умовах роботи з аматорським колективом та/або в педагогічній діяльності на рівні початкової мистецької освіти (відповідно до освітньо-професійної програми).
РН 6. Визначати зміст, форму, жанрово-стильові особливості музичного твору як на слух, так і при вивченні нотного тексту.	ЗК 8. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях. СК 3. Здатність відтворювати художньо-образний зміст музичного твору у виконавській діяльності. СК 4. Здатність використовувати спеціалізовані знання з теорії, історії та методології музичного мистецтва. СК 8. Здатність оперувати професійною термінологією.

ПОЛІТИКА КУРСУ

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Упродовж вивчення курсу «Хорове диригування» студенти зобов'язані в повному обсязі оволодіти знаннями, вміннями, практичними навичками та компетентностями.

Необхідною умовою успішного засвоєння курсу є присутність здобувачів освіти на всіх заняттях, виконання підготовлених викладачем завдань після кожного заняття (зокрема, і через СДО), проходження підсумкового контролю (окрім випадків із поважних причин).

Здобувачі освіти з особливими освітніми потребами мають доступ через корпоративний логін та пароль до навчальних матеріалів курсу у Системі дистанційної освіти.

ПОВЕДІНКА В АВДИТОРІЇ

Здобувачі освіти повинні дотримуватися норм і правил внутрішнього розпорядку відповідно до Статуту Університету, Положення про Фаховий коледж і Положення про організацію освітнього процесу, зокрема:

- з'являтися на заняття (очне чи дистанційне) без запізнь;
- поводитися в аудиторії виховано, стримано, уважно слухати викладача й бути активним учасником освітнього процесу;
- користуватися гаджетами під час заняття тільки з дозволу викладача;
- у разі дистанційної форми навчання під час заняття обов'язково увімкнути камеру, бути активним і уважним.

ДОТРИМАННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Умови дотримання академічної доброчесності, згідно з «Положенням про академічну доброчесність у Фаховому коледжі ЗВО «Університет Короля Данила», Кодексом етики студента, доводяться до відома студентів на

першому занятті. Здобувачі освіти зобов'язані:

- належно виконувати навчальні завдання поточного контролю під час занять, завдання самостійної роботи, опрацьовувати задані джерела інформації;

- коректно оформлювати покликання на джерела інформації у разі запозичення ідей, тверджень, відомостей.

ВІДПРАЦЮВАННЯ ПРОПУЩЕНИХ ЗАНЯТЬ

Відпрацювання пропущених занять (усно чи письмово – на розсуд викладача) відбувається згідно з графіком відпрацювання (окрім випадків з поважної причини).

Відповідно до Положення про систему контролю та оцінювання знань здобувачів освіти Фахового коледжу ЗВО «Університет Короля Данила» усі пропущені заняття, а також отримані негативні оцінки здобувачі зобов'язані відпрацювати впродовж трьох наступних тижнів. У випадку недотримання цієї норми, замість «н» в журналі буде виставлено «0» (нуль) балів без права перездачі.

Здобувачі відпрацьовують пропущені заняття згідно з графіком відпрацювань викладача.

ОСКАРЖЕННЯ ПРОЦЕДУРИ ПРОВЕДЕННЯ ТА РЕЗУЛЬТАТІВ КОНТРОЛЬНИХ ЗАХОДІВ (ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ)

Оскарження процедури проведення та результатів контрольних заходів відповідно до «Положення про систему контролю та оцінювання знань здобувачів освіти Фахового коледжу ЗВО «Університет Короля Данила».

МЕТОДИ НАВЧАННЯ ТА ДІАГНОСТИКА РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Результати навчання	Методи навчання	Форми та методи оцінювання
Освітній компонент «Хорове диригування»		
РН 3. Грати на музичному інструменті / співати артистично, технічно, осмислено відтворюючи художньо-образний зміст музичного твору відповідно до його стилевих особливостей.	<ul style="list-style-type: none">- метод самостійного опрацювання партитур;- метод музичного аналізу хорових творів;- метод мистецького вправління;- вербальні методи: пояснення, бесіда, метод вербалізації змісту художніх творів;- робота з музичною літературою.	<p><i>Поточний контроль</i> реалізується у формі практичної роботи на індивідуальних заняттях, контролю засвоєння навчального матеріалу, запланованого на самостійне опрацювання здобувачем.</p> <p><i>Підсумковий контроль:</i> залік.</p>

РН 4. Читати та відтворювати нотний запис тексту музичного твору.	<ul style="list-style-type: none"> - метод самостійного опрацювання партитур; - метод мистецького вправління; - відеофіксація виконавських дій; - метод музичного аналізу хорових творів; - робота з музичною літературою. 	<i>Поточний контроль</i> реалізується у формі практичної роботи на індивідуальних заняттях, контролю засвоєння навчального матеріалу, запланованого на самостійне опрацювання здобувачем <i>Підсумковий контроль:</i> залік.
РН 6. Визначати зміст, форму, жанрово-стильові особливості музичного твору як на слух, так і при вивченні нотного тексту.	<ul style="list-style-type: none"> - словесні: пояснення, обговорення; - метод аналізу вокальних творів для ансамблю; - інтерактивні: діалоги, дискусії; - робота з методичною літературою, аудіо- та відеоматеріалами. 	<i>Поточний контроль</i> реалізується у формі опитування, практичної роботи на індивідуальних заняттях, контролю засвоєння навчального матеріалу, запланованого на самостійне опрацювання студентом тощо. <i>Підсумковий контроль:</i> залік.

Система оцінювання результатів навчання студентів 3-4 курсу за освітньо-професійною програмою «Естрадний спів» здійснюється відповідно до «Положення про систему контролю та оцінювання знань здобувачів освіти Фахового коледжу ЗВО «Університет Короля Данила».

Поточний контроль здійснюється на підставі чотирибальної шкали у формі усного опитування, практичної роботи на індивідуальних заняттях, контролю засвоєння навчального матеріалу, запланованого на самостійне опрацювання студентом тощо.

Підсумковий контроль знань у формі заліку (8 семестр) проводиться усно. Загальна семестрова оцінка з дисципліни, яка виставляється в екзаменаційних відомостях, оцінюється в балах (згідно національної шкали, 100-бальної шкали й шкали ЄКТС) і є сумою балів отриманих під час поточного та підсумкового контролю.

Оцінювання **самостійної роботи** здійснюється у формі перевірки:

- вивчення здобувачем фахової літератури з питань диригентської і хорознавської підготовки;
- ознайомлення з новими музичними творами;
- виконання хорових партитур на фортепіано;
- співу вокальних партій;
- самостійної роботи над репертуаром практики роботи з хором.

Для здобувачів освіти передбачена також така форма контролю, як **самоконтроль** – усвідомлене регулювання студентом своєї діяльності задля забезпечення таких її результатів, які б відповідали поставленим цілям,

вимогам, нормам, правилам, зразкам. Мета самоконтролю – запобігання помилкам та реагування на їх виправлення.

Самоконтроль передбачений у формі самоперевірки засвоєних знань після заняття, яка дає можливість здобувачам освіти самостійно перевірити правильність виконання завдань та проаналізувати помилки. У разі звернень здобувачів освіти викладач під час заняття, або після нього, надає консультації щодо проблемних ситуацій чи складних питань.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ (за 4-бальною шкалою)

ШКА- ЛА В БАЛАХ	ОЦІНКА ЗА ШКА- ЛОЮ ECTS	НАЦІОНАЛЬНА ШКАЛА	КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ
90–100 балів	A	5 «відмінно»	Здобувач демонструє яскраву професійну спрямованість у процесі диригування. Вільно володіє диригентським апаратом (енергійність, гнучкість, чіткість афтактів та диригентської схеми, підготовленість і відповідність зняття, осмислений перерозподіл навантаження в руках, усвідомлене та артистичне виконання, яскраве та переконливе пластичне втілення емоційного смислу хорового образу).
83-89 балів	B	4 «дуже добре»	Здобувач демонструє добрий рівень професійної спрямованості у процесі диригування, володіє диригентською технікою з незначною кількістю змістовних помилок. Студент проявляє вольові якості, активність і самостійність при диригуванні хорового твору; має окремі лідерські якості (волі, рішучості, цілеспрямованості); доволі високий рівень розвитку музичного слуху, мислення, музичної пам'яті, уяви та виконавських умінь (надійності, витривалості, артистизму).

75-82 бали	C	4 «добре»	Здобувач демонструє впевнене виконання хорових творів з незначною кількістю змістовних помилок. Середній рівень спрямованості на процес диригування, досить зрозумілі афтакти, зняття іноді не відповідають усім засобам музичної виразності, фрагментарно використовуються афтакти-попередження та диференціація функцій рук.
67-74 бали	D	3 «задовільно»	Здобувач виконує твори з незначною кількістю технічних і змістовних помилок, що знижують рівень виконання до середнього. У студента достатній рівень спрямованості та мотивації до диригентсько-хорової діяльності. Однак прийом передачі темпів та динаміки нечіткий, рівень сформованості мімічних умінь та прийомів невербального спілкування з концертмейстером слабкий, рівень розвитку окремих компонентів музичної виразності та виконавських умінь задовільний.
60-66 балів	E	3 «достатньо»	Здобувач допускає значну кількість технічних помилок з основ постановки диригентського апарату (неточні афтакти, відсутність правильного зняття, малюнки диригентської схеми не пов'язані з музичним текстом, наявність паралельних рухів), у здобувача низький рівень сформованості умінь та прийомів невербального спілкування з концертмейстером; недостатній рівень розвитку особистісних якостей майбутнього хормейстера.
35-59 бали	FX	2 «незадовільно»	Здобувач диригує хорові твори зі значними художньо-технічними недоліками, що не відповідає вимогам до необхідного рівня компетентності, які можна підвищити за умов самостійного доопрацювання.

0-34 бали	F	2 «непринятно»	Оцінка ставиться у випадку неспроможності до виконання музичних творів з диригування, демонстрації дуже низького рівня компетентності та потребує повторного вивчення дисципліни.
-----------	---	-------------------	---

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

III курс (V семестр)

ТЕМА 1. Основи техніки диригування.

1. Музично-естетичне виховання засобами хорового співу.
2. Роль диригента в розучуванні та виконанні твору. Самостійна робота над партитурою.
3. Поняття про техніку диригування. Технічна і художня сторона диригентського мистецтва.
4. Диригування як система взаємодії диригента з хором.

ТЕМА 2. Технічні засоби диригування.

1. Складові частини диригентського апарату та їх функції під час диригування.
2. Значення правильної диригентської постановки для розвитку техніки диригування.
3. Організаційно-педагогічні та музично-професійні функції диригента.
4. Вербальне спілкування як система роботи диригента з хором.

ТЕМА 3. Основні позиції диригування.

1. Положення корпусу, голови, плечей диригента.
2. Постава ніг та рук диригента. Відмінність у поставі ніг і рук диригента хору і оркестру.
3. Обличчя, міміка, постава, зовнішність та їх значення для виразності техніки диригування.
4. Мануальне спілкування диригента з хором.

ТЕМА 4. Загальні принципи будови диригентських схем.

1. Поняття про тактування та диригування.
2. Тактові розміри і тактування тридольної, чотиридольної та дводольної диригентських схем.
3. Тактування як процес показу рукою сильних і слабких долей такту та темпу виконуваного твору.

ТЕМА 5. Структура руху долей в диригентських схемах. Основні принципи і характер диригентських жестів.

1. Фіксація основних долей такту («точка» – момент виникнення і закінчення тривалості доли).
2. Залежність схеми диригування від розміру і темпу виконання твору.
3. Темп і характер жесту під час вивчення основних схем диригування.
4. Відчуття сильних і слабких долей у такті та чіткість рисунку диригентських схем.
5. Жест *legato* і *non legato*.

ТЕМА 6. Три моменти початку диригентського виконання.

1. Увага, дихання, вступ.
2. Ауфтакт, його призначення і функції.
3. Три складові жесту зняття: підготовка, ауфтакт, точка зняття.

ТЕМА 7. Диригування хорових творів у розмірі 3/4 у помірному темпі.

1. Диригування хорових творів у розмірі 3/4 у помірному темпі в характері *legato* та динаміці *piano*, *mezzo forte* і *forte*.
2. Показ вступів на першу, другу та третю доли такту на початку та всередині твору.
3. Диригентські прийоми зняття звучання повних долей такту в кінці та середині музичного твору.

III курс (VI семестр)

ТЕМА 8. Функції правої і лівої рук у процесі диригування.

1. Основні функції правої руки під час диригування.
2. Самостійна роль лівої руки в показі динамічних відтінків та витримування звуків у різних голосів та груп хору.
3. Залежність функцій рук диригента від ритмічної структури музичного твору.
4. Самостійність рук у різних диригентських прийомах.

ТЕМА 9. Диригування хорових творів у розмірі 4/4 у помірних темпах.

1. Чотиридольна схема. Показ вступу на повну долю такту.
2. Диригування хорових творів у розмірі 4/4 у помірному, помірно-швидкому темпах у характері *legato* і *non legato*.
3. Прийоми зняття повних долей такту.
4. Амплітуда жестів рук диригента при динаміці *piano*, *mezzo forte* і *forte* та звуковеденні *legato* і *non legato*.

ТЕМА 10. Диригування хорових творів у дводольному розмірі.

1. Дводольний розмір у помірному темпі у звуковеденні *legato* і *non legato* при динаміці *piano*, *mezzo forte* і *forte*.
2. Показ вступів до повних та неповних долей такту.

3. Прийоми зняття звучання окремих хорових партій і хору на різні долі такту та його частини.

ТЕМА 11. Поділ музичного твору на частини.

1. Поділ музичного твору на фрази, речення, періоди, частини. Характер диригентського жесту згідно поділу.
2. Визначення музичної форми у хоровій музиці.
3. Паузи і цезури між фразами. Кульмінація музичного твору.
4. Прийоми диригування при різному фразуванні.

ТЕМА 12. Вироблення головних зв'язуючих диригентських рухів у помірних темпах.

1. Опрацювання жестів *legato* і *non legato*.
2. Прийоми показу характеру звуку *staccato* диригентськими жестами у повільному, помірному, швидкому темпах.
3. Зв'язуючі диригентські рухи при показі сталих динамічних відтінків *pianissimo, mezzo forte, piano, mezzo piano, forte, fortissimo*.
4. Амплітуда жестів рук диригента під час показу динамічних відтінків.

ТЕМА 13. Темпи, їх основні види.

1. Амплітуда жестів рук диригента під час виконання творів у повільному, помірному і швидкому темпах при різному звуковеденні і динаміці.
2. Користування метрономом для виховання відчуття сталого темпу.
3. Агогіка.
4. Прийоми показу поступової і раптової зміни темпу в процесі виконання твору.
5. Проблема ауфтакту при темпових відхиленнях.

ТЕМА 14. Динаміка як засіб музичної виразності. Змінні динамічні відтінки.

1. Особливості диригентського жесту під час показу різних динамічних відтінків.
2. Прийоми показу динамічних відтінків *crescendo, diminuendo, morendo*.
3. Характеристика звучання змінних динамічних відтінків у хорі.

IV курс (VII семестр)

ТЕМА 15. Фермата.

1. Фермата як засіб виразності музики.
2. Постановка, витримка і зняття фермати.
3. Тривалість фермати в залежності від темпу.
4. Прийоми показу нездійманої фермати.
5. Фермата на паузі і на тактовій рисці.

ТЕМА 16. Показ вступу після основної метричної долі такту (дроблені вступи).

1. Показ вступів із неповних долей такту на початку та в середині твору.
2. Диригентські прийоми показу вступу.
3. Тактування перемінних розмірів.
4. Тактування творів без визначеного розміру.

ТЕМА 17. Диригування хорових творів у розмірах 2/4, 3/4, 4/4 у різних динамічних і темпових показниках.

1. Прийоми динамічної виразності диригентських жестів при різних темпових показниках.
2. Особливості емоційної виразності обличчя, жесту в розкритті художнього образу.
3. Музичні, ритмічні, вокальні характеристики хорових партій та відтворення їх у диригентському жесті.
4. Проблема «точки» під час диригування у швидкому темпі.
5. Диригування тридольної схеми «на раз».

ТЕМА 18. Ознайомлення з розмірами 6/8 і 6/4.

1. Складні розміри та схеми їх тактування.
2. Структура руху долей в шестидольному розмірі. Сильні і слабкі долі такту.
3. Поступовий перехід однієї диригентської схеми в іншу в залежності від зміни темпу.

ТЕМА 19. Ознайомлення з розмірами 5/4 і 5/8.

1. Структура п'ятидольного такту.
2. Способи визначення будови п'ятидольного такту та диригентські схеми.
3. Диригування хорових творів у п'ятидольному розмірі у різних динамічних і темпових показниках.
4. Диригування у п'ятидольному розмірі за допомогою одного жесту «на раз» у швидкому темпі.

ТЕМА 20. Диригування хорових творів у різних темпах.

1. Амплітуда жестів рук диригента у процесі виконання творів у повільних і швидких темпах.
2. Залежність схеми диригування від темпу виконання твору.
3. Значення ауфтакту в показі диригентом потрібного темпу.

ТЕМА 21. Акценти. Синкопи.

1. Прийоми показу акценту диригентським жестом на різні долі такту та її частини.
2. Залежність виконання акценту від динамічних показників.
3. Виконавські проблеми у диригуванні синкоп.

4. Прийоми диригування різних видів синкоп.

IV курс (VIII семестр)

ТЕМА 22. Ознайомлення з семидольними розмірами.

1. Структура семидольної схеми.
2. Принципи відбору диригентської схеми.
3. Диригування у схемі 7/4 і 7/8.

ТЕМА 23. Ознайомлення з розмірами 9/4 та 9/8.

1. Структура дев'ятидольного розміру
2. Дроблення основних метричних долей.
3. Диригування творів у дев'ятидольному розмірі «на три».

ТЕМА 24. Диригування у розмірах 3/2 та 2/2.

1. Диригування у розмірі 3/2 «на три».
2. Варіанти тактування творів у розмірі 2/2.
3. Диригування у розмірах 3/2 та 2/2 при різних темпових показниках.

ТЕМА 25. Ознайомлення з дванадцятидольним розміром.

1. Структура дванадцятидольної схеми диригування.
2. Структура схеми тактування «на чотири».
3. Показ вступу та зняття на кожну долю такту та її частину.

ТЕМА 26. Виконання хорових партитур на фортепіано.

1. Особливості гри партитур, які написані для виконання хором *a cappella*.
2. Музично-теоретичний та вокально-хоровий аналіз партитури.
3. Виховання навичок співу окремих партій з одночасною грою партитури.
4. Навички роботи з камертоном.

ПЛАН ПРАКТИЧНИХ (ІНДИВІДУАЛЬНИХ) ЗАНЯТЬ		
III курс (V семестр)		
№ заняття	Тема заняття	Кількість годин (Денна форма)
1.	Основи техніки диригування.	2
2.	Технічні засоби диригування.	2
3.	Основні позиції диригування.	2
4.	Загальні принципи будови диригентських схем.	2
5.	Структура руху долей в диригентських схемах. Основні принципи і характер диригентських жестів.	2
6.	Три моменти початку диригентського виконання.	2

7.	Диригування хорових творів у розмірі 3/4 у помірному темпі.	2
Всього практичних (індивідуальних) занять		14

ПЛАН ПРАКТИЧНИХ (ІНДИВІДУАЛЬНИХ) ЗАНЯТЬ III курс (VI семестр)		
№ заняття	Тема заняття	Кількість годин (Денна форма)
1.	Функції правої і лівої рук у процесі диригування.	2
2.	Диригування хорових творів у розмірі 4/4 у помірних темпах.	2
3.	Диригування хорових творів у дводольному розмірі.	2
4.	Поділ музичного твору на частини.	2
5.	Вироблення головних зв'язуючих диригентських рухів у помірних темпах.	2
6.	Темпи, їх основні види.	2
7.	Динаміка як засіб музичної виразності. Змінні динамічні відтінки.	2
Всього практичних (індивідуальних) занять		14

ПЛАН ПРАКТИЧНИХ (ІНДИВІДУАЛЬНИХ) ЗАНЯТЬ IV курс (VII семестр)		
№ заняття	Тема заняття	Кількість годин (Денна форма)
1.	Фермата.	2
2.	Показ вступу після основної метричної долі такту (дроблені вступи).	2
3.	Диригування хорових творів у розмірах 2/4, 3/4, 4/4 у різних динамічних і темпових показниках.	2
4.	Ознайомлення з розмірами 6/8 і 6/4.	2
5.	Ознайомлення з розмірами 5/4 і 5/8.	2
6.	Диригування хорових творів у різних темпах.	2
7.	Акценти. Синкопи.	2
Всього практичних (індивідуальних) занять		14

ПЛАН ПРАКТИЧНИХ (ІНДИВІДУАЛЬНИХ) ЗАНЯТЬ IV курс (VIII семестр)		
---	--	--

№ заняття	Тема заняття	Кількість годин (Денна форма)
1.	Ознайомлення з семидольними розмірами.	2
2.	Ознайомлення з розмірами 9/4 та 9/8.	2
3.	Диригування у розмірах 3/2 та 2/2.	2
4.	Ознайомлення з дванадцятидольним розміром.	2
5.	Виконання хорових партитур на фортепіано.	2
Всього практичних (індивідуальних) занять		10

САМОСТІЙНА РОБОТА			
III курс (V семестр)			
Назва теми	Зміст завдання для самостійної роботи	Кількість годин	Рекомендовані джерела інформації
Тема 1.	<i>Опрацювати</i> методичну літературу з питання «Основи техніки диригування».	2	3, 10, 16
Тема 2.	<i>Опрацювати</i> методичну літературу з питання «Технічні засоби диригування».	2	1, 6, 22
Тема 3.	<i>Навчитись</i> володіти основними позиціями диригента.	2	5, 13, 24
Тема 4.	<i>Вивчити</i> властивості диригентських рухів.	2	7, 20
Тема 5.	1. <i>Засвоїти</i> фази диригентських жестів. 2. <i>Засвоїти</i> будову ауфтакту.	2	8, 14, 25
Тема 6.	1. <i>Відпрацювати</i> жест вступу на різні долі такту. 2. <i>Навчитись</i> настроювати хор, давати окремі звуки по камертону	3	9, 21
Тема 7.	1. <i>Засвоїти</i> схему тридольного метру, принципи її побудови. 2. <i>Вивчити</i> диригентську схему 3/4. 3. <i>Відпрацювати</i> жест заняття на різні долі такту.	3	2, 11, 12
Разом годин для самостійної роботи студентів		16	

САМОСТІЙНА РОБОТА
III курс (VI семестр)

Назва теми	Зміст завдання для самостійної роботи	Кількість годин	Рекомендовані джерела інформації
Тема 1.	<i>Дослідити</i> функції правої і лівої рук у процесі диригування.	2	2, 9, 22
Тема 2.	<i>Вивчити</i> диригентську схему 4/4.	2	7, 13
Тема 3.	<i>Засвоїти</i> схему дводольного метру, принцип показу ритмічного малюнка.	2	8, 14
Тема 4.	<i>Опрацювати</i> методичну літературу з питання «Поділ музичного твору на частини».	3	5, 11, 23
Тема 5.	<i>Опрацювати</i> методичну літературу з питання «Вироблення головних зв'язуючих диригентських рухів у помірних темпах».	2	1, 10, 16
Тема 6.	<i>Оволодіти</i> прийомами переходу швидких темпів до повільних і навпаки.	2	6, 20, 24
Тема 7.	1. <i>Визначити</i> залежність амплітуди рук від динаміки. 2. <i>Відпрацювати</i> засоби показу рухливої динаміки. 3. <i>Оволодіти</i> прийомами sf, sp.	3	3, 21
Разом годин для самостійної роботи студентів		16	

САМОСТІЙНА РОБОТА IV курс (VII семестр)			
Назва теми	Зміст завдання для самостійної роботи	Кількість годин	Рекомендовані джерела інформації
Тема 1.	<i>Відпрацювати</i> показ фермат.	2	5, 10
Тема 2.	1. <i>Відпрацювати</i> жест дробленого вступу. 2. <i>Опрацювати</i> дроблення основної метричної одиниці у розмірах 4/4, 3/4, 2/4 у повільному темпі.	3	7, 14
Тема 3.	1. <i>Удосконалити</i> навички диригування хорових творів у розмірах 2/4, 3/4, 4/4 у різних динамічних і темпових показниках. 2. <i>Ознайомитись</i> з диригуванням на «раз» у	3	1, 8, 20

	розмірах 3/4, 3/8 у швидкому темпі.		
Тема 4.	<i>Ознайомитися</i> з розмірами 6/8 і 6/4.	2	3, 10
Тема 5.	<i>Опрацювати</i> життєвий і творчий шлях відомих хорових композиторів і диригентів. Підготувати презентацію (один композитор чи диригент – на вибір здобувача)	2	3, 13, 15
Тема 6.	<i>Засвоїти</i> принципи диригування у різних темпах.	2	6, 16
Тема 7.	<i>Відпрацювати</i> диригентські жести при виконанні акцентів та синкоп.	2	2, 8
Разом годин для самостійної роботи студентів		16	

САМОСТІЙНА РОБОТА IV курс (VIII семестр)			
Назва теми	Зміст завдання для самостійної роботи	Кількість годин	Рекомендовані джерела інформації
Тема 1.	1. <i>Ознайомитися</i> з семидольними розмірами. 2. <i>Підібрати</i> приклади хорових творів з семидольними розмірами.	4	1, 6, 10
Тема 2.	<i>Ознайомитися</i> з розмірами 9/4 та 9/8.	3	3, 9, 20
Тема 3.	<i>Зробити</i> презентацію про творчість кращих хорових колективів України (один колектив – на вибір здобувача).	4	2, 7, 13, 15
Тема 4.	1. <i>Ознайомитися</i> з дванадцятидольним розміром. 2. <i>Вивчити</i> особливості диригування творів з перемінними розмірами.	4	5, 8, 14
Тема 5.	<i>Вивчити і виконати</i> хорові партитури творів програмного репертуару на фортепіано.	5	12, 19
Разом годин для самостійної роботи студентів		20	

ПРОГРАМОВІ ВИМОГИ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Поняття про техніку диригування. Технічна і художня сторона диригентського мистецтва.
2. Поняття про диригентський апарат. Положення корпусу, голови, плечей диригента.
3. Постава ніг та рук диригента. Диригентські позиції і діапазон рук.

4. Обличчя, міміка, постава, зовнішність – важливі компоненти диригентського апарату.
5. Поняття про тактування та диригування.
6. Тактові розміри і тактування тридольної, чотиридольної та дводольної диригентських схем.
7. Фази диригентського жесту: «дихання», «стремління», «точка», «відбиття».
8. Залежність схеми диригування від розміру і темпу виконання твору.
9. Особливості диригування штрихів *legato* і *non legato*.
10. Три моменти початку диригентського виконання: увага, дихання, вступ.
11. Ауфтакт, його призначення і функції.
12. Диригентські прийоми показу вступу. Показ вступів із неповних долей такту на початку та в середині твору.
13. Прийоми зняття повних долей такту. Три складові жесту зняття: підготовка, ауфтакт, точка зняття.
14. Диригування у розмірі 3/4 у помірному темпі в характері *legato* та динаміці *piano*, *mezzo forte* і *forte*.
15. Функції правої і лівої рук у процесі диригування.
16. Диригування у розмірі 4/4 у помірному, помірно-швидкому темпах у характері *legato* і *non legato* та динаміці *piano*, *mezzo forte* і *forte*.
17. Дводольний розмір у помірному темпі у звуковеденні *legato* і *non legato* при динаміці *piano*, *mezzo forte* і *forte*.
18. Фермата. Постановка, витримка і зняття фермати.
19. Прийоми показу нездійманої фермати. Фермата на паузі і на тактовій рисці.
20. Прийоми диригування різних видів синкоп. Виконавські проблеми у диригуванні синкоп.
21. Навички роботи з камертоном.
22. Диригентські розміри 6/8 і 6/4.
23. Диригентські розміри 5/4 і 5/8.
24. Прийоми показу штриха *staccato* диригентськими жестами у повільному, помірному, швидкому темпах.
25. Прийоми показу акцентів диригентським жестом на різні долі і частини такту.
26. Амплітуда жестів рук диригента під час показу динамічних відтінків. Прийоми показу динамічних відтінків *crescendo*, *diminuendo*.
27. Агогіка. Прийоми показу поступової і раптової зміни темпу в процесі виконання твору.
28. Диригентські розміри 7/4 і 7/8.
29. Диригентські розміри 9/4 і 9/8.
30. Тактування перемінних розмірів. Тактування творів без визначеного розміру.
31. Диригування у розмірі 2/2 при різних темпових показниках.
32. Структура дванадцятидольної схеми диригування.

33. Особливості гри партитур, які написані для виконання хором *a cappella*.
34. Музично-теоретичний та вокально-хоровий аналіз партитури.
35. Організаційно-педагогічні та музично-професійні функції диригента.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Бондаренко А. Інтелектуально-творчий розвиток студентів у класі хорового диригування : навч.-метод. посіб. Кривий Ріг : КДПУ, 2019. 160 с.
2. Григор'єва В., Омельченко А. Хорове диригування : навч. посіб. Бердянськ : БДПУ, 2015. 217 с.
3. Доронюк В. Курс техніки диригування : навч.-метод. посіб. для викладачів і студ. вищих навч. закл. Івано-Франківськ, 2004. 292 с.
4. Карпенко Є., Крамська С. Вивчення хорового диригування в умовах дистанційної освіти. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2021. № 1. С. 402–414.
5. Кириленко Я. Теоретичні та практичні засади диригентської підготовки : навч. посіб. Київ : Ун-т ім. Б Грінченка, 2020. 108 с
6. Коржавих І., Юришева Л., Литвинова І. Формування творчої особистості на уроках хорового диригування. *Наукові записки кафедри педагогіки*. 2018. Вип. 42. С. 97–103.
7. Костенко Л., Шумська Л. Методика викладання хорового диригування : навч. посіб. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2019. 145 с.
8. Прокулевич О. Основи хорового диригування : навч. посіб. Умань : ФОП Жовтий О. О., 2016. 140 с.
9. Устенко К. Теорія та практика техніки хорового диригування : навч.-метод. посіб. з «Хорового диригування» для самост. роботи студентів муз. спец. ВНЗ. Рівне : О. Зень, 2017. 299 с.
10. Шумська Л. Хорове диригування : навч. посіб. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2017. 105 с.
11. Якобчук Н., Карпінєць А., Комаренко Н. Диригентсько-хоровий практикум (академічний хор). Київ : Ліра. 2017. 52 с.
12. Яців Я. Диригування та читання партитур : метод. матер. Київ, 2020. 96 с.

Додаткова література

13. Апалькова І. Довідник хормейстера. Канів : Склянка Часу / Zeitglas, 2020. 94 с.
14. Дудик Р., Савчук В., Колубаєв О., Ярошенко І. Хорове диригування : метод. реком. до самост. роб. Івано-Франківськ, 2017. 62 с.
15. Кметюк Т. «Гуцульський» хор Дмитра Котка як унікальне мистецьке явище Галичини (1936–1939 рр.). *Трансформація суспільних відносин в умовах цивілізаційних змін* : кол. монографія. Харків : СГ НМТ «Новий курс», 2023. Розд. 2.4. С. 184–193.

16. Коржавих І., Юришева Л. Сутність художньої техніки диригування. *Наукові записки кафедри педагогіки*. 2016. Вип. XXXIX. С. 106–111.
17. Серганюк Л. Методика аналізу хорових творів : навч.-метод. посіб. для викл. і студ. вищих навч. закл. Івано-Франківськ : Прикарпатський національний університет, 2020. 161 с.
18. Теряєва Л. Застосування музичних інформаційних технологій при вивченні навчальної дисципліни «Хорове диригування». *Освітологічний дискурс*. 2019. № 1–2 (24–25). С. 272–285.
19. Хорове диригування : навч. посіб. / упоряд. В. Джурко, Т. Макарова, І. Чернявська. Київ, 2011. 139 с.
20. Шевченко О. Актуальні аспекти викладання дисципліни «Основи диригування» студентам-вокалістам. *Сучасний культурний простір* : матер. міжнар. дист. наук.-практ. конф. (Київ, 14 листопада 2019 р.). Київ : НАКККіМ, 2019. С. 246–247.

Електронні інформаційні ресурси

21. Грекович Т. Хорове диригування : навч. презентація. URL: <https://naurok.com.ua/prezentaciya-horove-diriguvannya-teoretichni-osnovi-352062.html>
22. Мартинюк А. Українська диригентсько-хорова школа сучасності: джерелознавчі студії. *Науковий вісник МНУ імені В. О. Сухомлинського. Педагогічні науки*. 2020. № 1 (68). С. 161–164. URL: <http://mdu.edu.ua/wp-content/uploads/ped-visnik-68-2020-30.pdf>
23. Пучко-Колесник Ю. Діяльність диригента-хормейстера як соціокультурний феномен. URL: <http://elib.nakkkim.edu.ua/handle/123456789/3350> Теряєва Л. Оцінювання ефективності застосування методів, форм, видів та засобів навчання на заняттях з хорового диригування. URL: <https://doi.org/10.28925/2312-5829.2020.2.3>
24. Юнак О. Емоційно-вольова складова підготовки студента-музиканта до диригентсько-хорової діяльності. URL: <https://naurok.com.ua/stattya-emocijno-volova-skladova-pidgotovki-studenta-muzikanta-do-dirigentsko-horovo-diyalnosti-236061.html>